

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 12
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"

วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
WAY OF LIFE OF THAI-CHINESE PEOPLE IN TAMBOL PAK NAM PHO,
AMPHOE MUEANG NAKHON SAWAN, NAKHON SAWAN PROVINCE

LI MAN¹

ธีรโชติ เกิดแก้ว²

¹นักศึกษาระดับปริญญาโทสาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสมุทรปราการ 10540

E-mail: nuengnapa.lizw@gmail.com

²หัวหน้าสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียว
เฉลิมพระเกียรติจังหวัด สมุทรปราการ 10540

E-mail: tongin2000@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตคนไทยเชื้อสายจีนตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) ที่ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งลงพื้นที่ภาคสนาม(Fieldwork Study) โดยใช้วิธีสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม (Participate and Non participate Observation)และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก(In-depth Interview)กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คนหรือจนกว่าจะได้ข้อมูลที่อิ่มตัวและตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านวิถีชีวิต ปัจจุบันลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพมีการผสมกลมกลืนเข้ากับสังคมไทย แต่พวกเขาก็สามารถรักษารูปแบบวิถีชีวิตดั้งเดิมไว้ได้ เช่น ที่อยู่อาศัย อาหารการกิน ภาษา และการแต่งกาย 2) ด้านความเชื่อ คนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้มีการสืบทอดความเชื่อดั้งเดิมจากบรรพบุรุษคือ ความเชื่อเรื่องการกตัญญูต่อพ่อแม่การเคารพครูอาจารย์ การไหว้เจ้า และการไหว้บรรพบุรุษ3) ด้านประเพณี แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นคือ ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต ได้แก่การแต่งงาน และประเพณีงานศพ ส่วนประเพณีทางสังคม ได้แก่ เทศกาลตรุษจีน แข็งเม้ง ทั้งกระจาด และกินเจที่พวกเขายังคงสืบทอดอยู่ถึงแม้ว่าสังคมในปัจจุบันจะมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม แต่คนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ก็ยังคงรักษารูปแบบวิถีชีวิตของตนไว้ได้อย่างดี

คำสำคัญ: วิถีชีวิต, คนไทยเชื้อสายจีน, ตำบลปากน้ำโพ

Abstract

This research aims to study the way of life of Thai-Chinese people in Pak Nam Pho, Muang Nakhon Sawan, Nakhon SawanProvince. This research is a qualitative research studying from documentation, research andfieldwork study in the field by using participatory and non-participatory observation and in-depth interviews with sample of 40 people, or until

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 12
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"

data is saturated and meet its objectives. The research finds that 1)Lifestyle; nowadays, descendants of Thai-Chinese in Pak Nam Pho blended into Thai society but they can maintain way of life as in the past as accommodation, food, language and costume. 2)Belief; these Thai-Chinese inherit traditional beliefs from their ancestors as gratitude to parents, respect to teachers, worship to god and ancestors. 3)Traditions; there are two aspects: life traditions as marriage, funeral and social traditions as Chinese New Year, Qingming,Chinese Ghost Festival and Vegetarian Festival.Despite the society's rapid developments and changes, these Thai-Chinese maintain well their way of life.

Keyword: Way of life, Thai-Chinese people, Tambol Pak Nam Pho

บทนำ

ประเทศไทยถือเป็นประเทศที่มีความหลากหลายในด้านการดำเนินชีวิตและมีความสุขสงบ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้แผ่นดินไทยเป็นดินแดนที่ชาวต่างชาติต้องการเข้ามาอาศัย ซึ่งกลุ่มประชากรที่ได้อพยพเข้ามายังประเทศไทยจะมีทั้งชาวเอเชียและชาวตะวันตก โดยเฉพาะชาวจีนเป็นกลุ่มประชากรที่อพยพเข้ามายังประเทศไทยมากที่สุด และได้อยู่อาศัยเป็นเวลายาวนาน (ZHANG WEN. 2563 : 1)กลุ่มชาวจีนที่เดินทางเข้ามาประเทศไทยมากที่สุดคือ ชาวจีนแต้จิ๋ว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พรพรรณ จันทโรนานท์ (2556) ที่กล่าวว่าชาวจีนแต้จิ๋วเป็นกลุ่มคนที่อพยพเข้าสู่ประเทศไทยมากที่สุดและชาวจีนที่อพยพมาอาศัยอยู่ที่ปากน้ำโพส่วนใหญ่จะเป็นชาวจีนแต้จิ๋วเช่นกันนอกจากนี้ยังมีชาวจีนไหหลำ ชาวจีนฮกเกี้ยน ชาวจีนกวางตุ้ง และชาวจีนแคะ (ฮากกา) เมื่อคนจีนได้อพยพเข้ามายังประเทศไทย พวกเขาได้กระจายตัวไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศไทย ในช่วงแรกของการอพยพชาวจีนส่วนใหญ่จะตั้งถิ่นฐานอยู่ในกรุงเทพมหานคร จังหวัดชลบุรี จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดนครสวรรค์ เป็นต้น

ชาวจีนที่อพยพเข้ามาในจังหวัดนครสวรรค์ส่วนใหญ่เป็นชาวจีนแต้จิ๋วและตั้งถิ่นฐานอยู่ในปากน้ำโพเก่าแก่ว และบ้านมะเกลือ ต่อมาจึงมีชาวจีนกลุ่มอื่น เช่น ชาวจีนแคะ อพยพเข้ามาอีก และชาวจีนที่อพยพเข้ามาอยู่ในนครสวรรค์นั้นล้วนเป็นพ่อค้าแม่ค้าทั้งสิ้น ดังที่หอวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์: สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์(ม.ป.ป.: ออนไลน์)ได้บันทึกไว้ว่า ในอดีต พ่อค้าชาวจีนเป็นคนกลางในการนำสินค้าจากกรุงเทพมหานครและสินค้าสำเร็จรูปจากต่างประเทศมาขายในนครสวรรค์และอำเภอต่าง ๆ ด้วยเรือ เมื่อขากลับพวกเขาก็จะนำสินค้าทางการเกษตร ของป่า และของพื้นเมืองล่องแม่น้ำเจ้าพระยาไปขายที่กรุงเทพมหานคร และพ่อค้าชาวจีนเหล่านี้ก็อาศัยอยู่ในเรือของตนที่จอดอยู่ในลำน้ำเจ้าพระยา ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการติดต่อทำการค้าและขนส่งสินค้าลงมากรุงเทพมหานคร ต่อมาพ่อค้าแม่ค้าชาวจีนได้ย้ายศูนย์กลางการค้าจากฝั่งตะวันออกคือ ฝั่งแม่น้ำน่านมายังฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา หรือที่เรียกกันในปัจจุบันว่า “ตลาดปากน้ำโพ” ซึ่งเป็นสถานที่ที่เหมาะสมแก่การค้าขาย ส่งผลให้ปากน้ำโพกลายเป็นสถานที่ที่มีคนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก

ปัจจุบัน ลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ได้มีการผสมกลมกลืนกับสังคมไทย แต่พวกเขาก็ยังสามารถสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีจากบรรพ

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 12
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"

บุรุษ และรักษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบดั้งเดิมไว้ได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นภาษา อาหารการกิน ที่อยู่อาศัย การแต่งกาย วัฒนธรรม และประเพณี เป็นต้น เมื่อคนไทยเชื้อสายจีนเหล่านี้ได้ดำเนินชีวิตในสังคมไทย พวกเขาจึงได้มีการปรับเปลี่ยนการดำเนินชีวิตจนกลมกลืนเข้ากับวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยได้เป็นอย่างดี แต่ถึงกระนั้น คนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่นี้ก็ยังเป็นกลุ่มคนที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของความเป็นกลุ่มชาวจีนและสามารถสืบทอดวิถีชีวิตแบบจีนให้คงอยู่ในปัจจุบันได้

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะชาวต่างชาติที่ศึกษาสาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สองจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อให้ได้องค์ความรู้เรื่องวิถีชีวิต ความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรมที่สืบทอดจากบรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลทางวิชาการเพื่อการศึกษาวิจัยของผู้ที่สนใจ และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนและสืบทอดวัฒนธรรมจีนให้คงอยู่ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ เท่านั้น

2. ขอบเขตด้านประชากร เป็นคนไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

3. ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง เป็นคนไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จำนวนทั้งสิ้น 40 คนหรือจนกว่าจะได้ข้อมูลที่อิ่มตัวและตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ดังนี้

- 1) หน่วยงานภาครัฐ 1 (คน) แบบเจาะจง
- 2) ประชาชนชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน 3 (คน) แบบเจาะจง
- 3) หัวหน้าสมาคมของคนไทยเชื้อสายจีน 5 (คน) แบบเจาะจง
- 4) ครูในโรงเรียนสอนภาษาจีน 3 (คน) แบบเจาะจง
- 5) ผู้ดูแลศาลเจ้า 3 (คน) แบบเจาะจง
- 6) ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีน 25 (คน) แบบบังเอิญ

รวม 40 (คน)

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลคือ ใช้วิธีการสังเกตทั้งมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยจะสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากพื้นที่จนกว่าจะได้ข้อมูลที่อิ่มตัว และครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 12
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"

3. ด้านระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ตั้งแต่เดือนเมษายน ถึงเดือนตุลาคม ปี พ.ศ. 2563

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพที่ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) และการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทย
2. ศึกษาประวัติและความเป็นมาของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
3. คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
4. สังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
5. สร้างเครื่องมือวิจัยด้วยการตั้งคำถามที่จะไปสัมภาษณ์ โดยครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย และให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ
6. ปรับแก้ไขเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะ และนำไปเก็บข้อมูลภาคสนามกับกลุ่มตัวอย่างในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
7. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในด้านวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
8. นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

การศึกษาวถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ พบเรื่องสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การดำเนินชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ ความเชื่อสำคัญของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ได้สืบทอดจากบรรพบุรุษ และประเพณีที่สำคัญของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. การดำเนินชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ

1.1 ที่อยู่อาศัย

ยุคแรกของการอพยพเข้ามา คนไทยเชื้อสายจีนทุกกลุ่มในตำบลปากน้ำโพยังไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งเพราะว่าพวกเขายังมีฐานะยากจน จึงทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขาค่อนข้างยากลำบาก แต่เมื่อพวกเขามีฐานะดีขึ้นก็ทำให้พวกเขามีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งมากขึ้น ที่อยู่อาศัยของคนไทยเชื้อสายจีนจะเป็นบ้านไม้ห้องแถวสองชั้นตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาในตำบลปากน้ำโพ เนื่องจากใกล้กับพื้นที่ประกอบอาชีพ ซึ่งตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ลูกหลานชาวจีนกลุ่มนี้บางครอบครัวยังคงอาศัยอยู่ที่เดิม แต่บางครอบครัวก็ไม่ได้อาศัยอยู่ที่เดิมหรือบ้านหลังเดิม เนื่องจากเมื่อมีฐานะที่ดีขึ้นกว่าในอดีตจึงไปสร้างหรือซื้อบ้านหลังใหม่

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 12
 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"

ประกอบกับสังคมปัจจุบันมีเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจึงทำให้ลูกหลานของชาวจีนกลุ่มนี้ใช้ภาษาไทยเป็นหลักในชีวิตประจำวันเพื่อให้เข้ากับสังคมไทย ส่งผลให้ลูกหลานชาวจีนในพื้นที่แห่งนี้ส่วนใหญ่ไม่สามารถพูดภาษาจีนได้ แต่ถึงกระนั้นคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ก็ยังคงให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ภาษาจีน จึงได้ส่งลูกหลานให้ไปเรียนภาษาจีนเพื่อสืบทอดวิถีชีวิตแบบจีนของตนให้คงอยู่ต่อไป

1.4 การแต่งกาย

ชาวจีนในอดีตในตำบลปากน้ำโพจะแต่งกายแบบจีน แต่ลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนในปัจจุบันจะแต่งกายแบบทั่วไป แต่เมื่อมีกิจกรรมตามวัฒนธรรมประเพณีของจีน พวกเขา ก็จะแต่งกายแบบชุดจีนสีแดง ดังคำให้สัมภาษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนที่ตำบลปากน้ำโพที่ว่า

“วันตรุษจีนเหมือนจะเชิญชวนคนนครสวรรค์ให้ใส่สีแดงไปหมดเพราะว่าเวลามีกงานคนไทยเชื้อสายจีนชอบใส่ที่ฟ้าสีแดงคนใส่ที่ฟ้าเดินผ่านเยอะมาก ส่วนที่ใส่ที่ฟ้าแบบธรรมดาแล้วก็ใส่เสื้ออะไรอย่างนี้เขาใส่กันหมดทุกคนคนจีนก็ใส่เสื้อสีแดงแต่ปกติคนจีนก็ชอบใส่กันอยู่แล้วใส่เกือบทุกวัน งานแต่งบางคนก็จะใส่ชุดธรรมดาบางคนก็ใส่ที่ฟ้าบางคนก็จะเอาชุดจีนๆมาใส่เพราะว่าอย่างนี้นั้นสวย”

(มณฑลงานต์ล่ออู๋ฉวนธร. 2 พฤษภาคม 2563 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนที่ในตำบลปากน้ำโพในอดีตจะแต่งกายแบบจีนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษแต่ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่นิยมใส่ชุดแบบจีนเพราะได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมการแต่งกายจากสังคมไทยและตะวันตก พวกเขาจึงนิยมแต่งกายแบบทันสมัยมากขึ้น แต่เมื่อมีประเพณีจีนที่สำคัญต่าง ๆ เช่น เทศกาลตรุษจีน ประเพณีแต่งงาน เป็นต้น คนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่แห่งนี้จะแต่งกายแบบจีนโดยเน้นสีแดง เช่น ชุดที่ฟ้า เสื้อลวดลายจีน เป็นต้น สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ยังคงรักษาวัฒนธรรมจีนในด้านการแต่งกายไว้ได้อย่างดี สาเหตุที่ทำให้พวกเขายังรักษาวัฒนธรรมจีนด้านการแต่งกายไว้ได้อย่างดีก็เพราะว่าคนจีนเชื่อว่าแต่งกายแบบจีนที่เน้นสีแดงเป็นหลักมีความสวยงามและสีแดงยังเป็นสีที่สะท้อนถึงความโชคดี และความเป็นสิริมงคลอีกด้วย

1.5 การนับถือศาสนา

ชาวจีนที่อพยพมาในประเทศไทยส่วนใหญ่มาจากมณฑลกวางตุ้ง มณฑลไหหลำ และมณฑลฮกเกี้ยน ซึ่งชาวจีนเหล่านี้มีความเชื่อในลัทธิหรือศาสนาเต๋า ดังนั้น เมื่อพวกเขาอพยพมายังตำบลปากน้ำโพแล้ว พวกเขาจึงได้สร้างศาสนสถานของลัทธิเต๋ออยู่ในบริเวณชุมชนที่อาศัยอยู่ เช่น ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่หน้าผา นครสวรรค์ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม เป็นต้น แต่ในปัจจุบันการนับถือศาสนาของคนไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในปากน้ำโพมีการปรับเปลี่ยนบ้าง เนื่องจากพวกเขาดำเนินชีวิตในสังคมไทยและบางคนแต่งงานกับคนไทย ดังนั้นพวกเขาไม่เพียงแต่เข้าไปกราบไหว้ในศาลเจ้าเพียงอย่างเดียว แต่พวกเขาก็ยังเข้าวัดทำบุญอีกด้วย ถึงแม้ว่าในอดีตคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้จะไม่ได้นับถือศาสนาพุทธ แต่ปัจจุบันลูกหลานของพวกเขาที่เกิดในประเทศไทย นับตั้งแต่รุ่นที่ 2 รุ่นที่ 3 เป็นต้นมา จำนวนมากจะนับถือศาสนาพุทธ เข้าวัดทำบุญ ควบคู่ไปกับการกราบไหว้เทพเจ้าเงินในศาลเจ้า แสดงถึงความเชื่อและการปฏิบัติทางศาสนาที่ผสมผสานกัน

2. ความเชื่อของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลดปากน้ำโพที่สืบทอดจากบรรพบุรุษ

2.1 ความเชื่อเรื่องความกตัญญูต่อพ่อแม่

คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลดปากน้ำโพมีความเชื่อเรื่องความกตัญญูต่อพ่อแม่ เนื่องจากชาวจีนกลุ่มนี้เชื่อว่าพ่อแม่เป็นผู้ที่มีบุญคุณต่อลูกอย่างมาก โดยพ่อแม่เป็นผู้ที่ให้ชีวิตแก่ลูก และเป็นผู้ที่เลี้ยงดูลูกตั้งแต่เด็กจนกระทั่งโตเป็นผู้ใหญ่ ดังนั้นในฐานะลูกที่ดีของพ่อแม่จึงต้องมีความกตัญญูต่อพ่อแม่ โดยมีธรรมเนียมในการแสดงความกตัญญูต่อพ่อแม่ 2 ช่วงเวลา ได้แก่ **ช่วงเวลาแรก** ช่วงที่พ่อแม่ยังมีชีวิตอยู่มีข้อปฏิบัติ 3 ประการ คือ 1) ลูกต้องทำหน้าที่เลี้ยงดูพ่อแม่ หาซื้อสิ่งของที่พ่อแม่ต้องการ และเมื่อพ่อแม่เจ็บป่วยก็พาพ่อแม่ไปรักษาที่โรงพยาบาล เพื่อให้พ่อแม่มีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ 2) การอยู่ใกล้ชิดกับพ่อแม่ คอยรับใช้ช่วยเหลือท่านถือว่า ลูกได้ตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่อย่างทันที 3) มาเยี่ยมพ่อแม่อย่างสม่ำเสมอเนื่องจากชาวจีนถือว่าการมาเยี่ยมพ่อแม่เป็นการตอบแทนบุญคุณที่พ่อแม่เลี้ยงดูเราจนเติบโตประการหนึ่ง **ช่วงเวลาที่สอง** คือ เมื่อพ่อแม่เสียชีวิต ลูกต้องจัดพิธีงานศพให้กับพ่อแม่เพื่อแสดงความระลึกถึงและความกตัญญูต่อพ่อแม่ของตน

2.2 ความเชื่อเรื่องการเคารพครูอาจารย์

คนจีนมีสำนวนกล่าวว่า “一日为师，终身为父。(YI RI WEI SHI, ZHONG SHEN WEI FU)” แปลว่า “เป็นครูเพียงวันเดียว ตั้งเป็นพ่อลูกกันตลอดชีวิต” คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลดปากน้ำโพยังคงมีความเชื่อเรื่องการเคารพครูอาจารย์จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์คนไทยเชื้อสายจีนที่ตำบลดปากน้ำโพและได้พบความเชื่อเรื่องการเคารพครูอาจารย์ดังคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า

“ผมบอกลูกหลานอยู่ตลอดเวลาว่า เราต้องเคารพครูทุกท่าน ครูให้ความรู้ ทำให้เราฉลาดขึ้น เก่งขึ้น ครูก็เหมือนพ่อแม่ของเรานั้นแหละ ไม่เคารพครู เหมือนกับว่า เราไม่เคารพพ่อแม่ เราไม่ควรลืมครูของเรา เจอครูก็ไหว้ครู สวัสดีครู ไม่ใช่ว่า เห็นครูก็ไม่ไหว้ ไม่สวัสดี ทำแบบนี้ไม่ได้ ลูกศิษย์ต้องจำครูของตัวเองได้ จำสิ่งดี ๆ ที่ครูให้กับตัวเอง เคารพครู ไม่ว่าจะครูยังมีชีวิตหรือเสียชีวิตก็ควรให้ความเคารพครู ให้เกียรติครู ถือครูเป็นเป็นคนทำให้อะไรดี ๆ กับเรา”

(ชายดี. 13 ตุลาคม 2563 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ให้ความสำคัญต่อครูอาจารย์เป็นอย่างมากและเคารพครูอาจารย์เหมือนกับเคารพพ่อแม่ของตนเองถึงแม้ว่าครูอาจารย์จะเสียชีวิตไปแล้วก็ต้องให้เกียรติและเคารพนับถือเนื่องจากครูอาจารย์เป็นผู้ที่ให้ความรู้ต่าง ๆ แก่พวกเรา และครูเป็นผู้ที่นำทางให้กับลูกศิษย์เพื่อให้ลูกศิษย์สามารถพ้นจากสิ่งไม่ดีทั้งหลายได้ ดังนั้น ลูกศิษย์ควรสำนึกในบุญคุณของครูที่มีแก่ตนและเคารพต่อครูอาจารย์

2.3 ความเชื่อเรื่องการไหว้เจ้า

คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลดปากน้ำโพยังคงมีการสืบทอดการไหว้เจ้าอยู่ และการไหว้เจ้าในพื้นที่นี้จะถูกแบ่งออกเป็นสองประเภทคือ การไหว้ตั้งอุ๊ย (พระภูมิเจ้าที่) และการไหว้ในศาลเจ้าต่าง ๆ การไหว้เจ้าจะจัดพิธีการไหว้ในเทศกาลสำคัญต่าง ๆ และวันเกิดของเทพเจ้า ไม่ว่าจะจัดพิธีการไหว้เจ้าที่บ้าน ร้านค้าบริษัท หรือศาลเจ้าก็จะมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ เพื่อความเป็นสิริมงคล ขอพรให้ครอบครัวมีความสุข ความร่ำรวยมากขึ้น และมีโชคลาภตลอดเวลา จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยได้พบข้อมูลจากป้ายความรู้ ซึ่งทำให้

ทราบว่าเมื่ออดีตประมาณ 100 ปีมาแล้ว ตลาดปากน้ำโพได้เกิดอหิวาตกโรคระบาดครั้งใหญ่ทำให้มีผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมาก บรรดาชาวจีนในปากน้ำโพจึงได้นำกระดาษยันต์ (ฮู้) จากศาลเจ้าไปเผาไฟแล้วเอาเถ้ากระดาษยันต์มาขังน้ำดื่มทำให้หายจากโรคระบาด เป็นที่เลื่องลือกันไปทั่ว และตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาชาวจีนในตำบลปากน้ำโพจึงได้อัญเชิญองค์เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ทุกองค์แห่รอบตลาดปากน้ำโพ โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลตรุษจีนของทุกปีจนกลายเป็นประเพณีสืบทอดกันมามากกว่า 80 ปี เพื่อเป็นสิริมงคลและความเจริญก้าวหน้าด้านการค้า นอกจากนี้ชาวจีนในปากน้ำโพยังเชื่อว่า การเคารพกราบไหว้เจ้าเปรียบเสมือนเทพเจ้าได้มาช่วยช่วยให้พรยังร้านค้าอันเป็นแหล่งทำมาหากิน ในพิธีจะมีขบวนแห่ต่าง ๆ ร่วมด้วย เช่น สิ่งโต จากคณะของคนไทยเชื้อสายจีนต่าง ๆ เอ็งกอ มังกรทอง ขบวนสาวงาม ขบวนนางฟ้า และขบวนเจ้าแม่กวนอิม เป็นต้น

2.4 ความเชื่อเรื่องการไหว้บรรพบุรุษ

ปัจจุบัน คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพยังคงมีความเชื่อเรื่องการไหว้บรรพบุรุษที่ได้ล่วงลับแล้วไปโดยจะทำพิธีในเทศกาลสำคัญของจีน เช่น เทศกาลตรุษจีน เทศกาลเซ็งเม้ง เทศกาลไหว้พระจันทร์ เป็นต้น อีกทั้งพิธีการไหว้บรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพกับที่ประเทศจีนยังมีความเหมือนกันในทุก ๆ ขั้นตอน รวมทั้งการจัดโต๊ะไหว้และวิธีการไหว้บรรพบุรุษ เนื่องจากพวกเขามีความเชื่อว่า บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วยังมีวิญญาณอยู่ภายในบ้านและเพื่อแสดงถึงความกตัญญูและระลึกถึงบรรพบุรุษของตนที่ล่วงลับไป ลูกหลานจึงต้องจัดพิธีไหว้บูชาบรรพบุรุษของตนสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน

3. ประเพณีที่สำคัญของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ

3.1 ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต

ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของแบบจีนพบใน 3 เรื่องหลัก ได้แก่ ประเพณีการตั้งชื่อประเพณีการแต่งงาน และประเพณีงานศพ ดังนี้

3.1.1 ประเพณีการแต่งงาน

คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพยังคงสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีจีนด้านการแต่งงานจากบรรพบุรุษตลอดมา เนื่องจากพวกเขาถือว่า วันแต่งงานเป็นวันที่สำคัญมากที่สุดของชีวิตจากการลงพื้นที่พบว่า พวกเขายังคงจัดพิธีการแต่งงานแบบจีน เช่น ใส่ชุดจีนที่เป็นสีแดง ยกน้ำชา ใส่ชุดกั๊พ่า เป็นต้น ปัจจัยสำคัญทำให้พวกเขายังคงสืบทอดการแต่งงานแบบจีนไว้ได้คือ บรรพบุรุษของพวกเขาได้ทำแบบอย่างไว้ให้ดูและถ่ายทอดให้แก่พวกเขาสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ถึงแม้ว่าปัจจุบันพิธีการแต่งงานของคนไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่นี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมไทยและมีการผสมผสานกับประเพณีและวัฒนธรรมการแต่งงานแบบคนไทยก็ตามแต่พวกเขาก็ยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณีด้านการแต่งงานแบบจีนไว้ โดยเฉพาะการยกน้ำชาในพิธีแต่งงานแบบจีนเพื่อแสดงถึงการเคารพและให้เกียรติต่อพ่อแม่และญาติพี่น้องของทั้งสองฝ่ายด้วย

3.1.3 ประเพณีงานศพ จากการลงพื้นที่พบว่า พิธีงานศพของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพได้มีการผสมผสานกับสังคมไทยจึงทำให้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นบ้าง แต่ส่วนใหญ่จะยังคงรักษารูปแบบที่ได้รับการสืบทอดจากบรรพบุรุษของตน โดยจัดงานศพเป็น 3 วัน 5 วัน หรือ 7 วันตามประเพณีจีน แต่ส่วนใหญ่จะจัดเป็น 7 วัน ซึ่งวันที่ 1 ถึง 6 เป็นวันที่ญาติและเพื่อนมาแสดงความอาลัยแก่ผู้เสียชีวิต วันที่ 7 จะเป็นวันจัดพิธีรดน้ำศพให้แก่ผู้เสียชีวิต และมีการฝังศพตามประเพณีจีนด้วย นอกจากนี้ยังพบการผสมผสานของการจัดงานศพแบบคนไทย เช่น การสวดพระอภิธรรมศพ และบางครอบครัวก็นำศพของญาติไปเผาที่วัด เนื่องจากการฝังศพแบบจีนนั้นต้องใช้เงินจำนวนมากในการทำฮวงจุ้ยและที่ดินก็มีราคาแพง

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 12
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"

3.1 ประเพณีเกี่ยวกับสังคม

ประเพณีเกี่ยวกับสังคมของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพที่ได้สืบทอดจากบรรพบุรุษของตน โดยพวกเขาได้มีการปฏิบัติมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่เด่นชัดพบ 3 ประการ ดังนี้

3.2.1 เทศกาลตรุษจีน เทศกาลตรุษจีนเป็นเทศกาลที่มีความสำคัญมากที่สุดสำหรับคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ พวกเขาได้ยังคงรักษารูปแบบการปฏิบัติในเทศกาลตรุษจีนเหมือนในอดีตในทั้ง 3 วัน คือ วันจ่าย วันไหว้ และวันเที่ยว วันจ่ายจะเป็นวันที่ทุกบ้านต้องเตรียมของก่อนเทศกาลตรุษจีน วันไหว้มีการไหว้เทพเจ้าต่าง ๆ ด้วยเครื่องเช่น ไหว้ หมู เป็ด ไก่ ผลไม้ น้ำชา เหล้าขาว กระดาษเงินกระดาษทอง อีกทั้งมีการไหว้บรรพบุรุษของตนเองด้วยเครื่องเช่น ไหว้ก็มีชาแซ และอาหารที่บรรพบุรุษชอบกิน และมีการเผากระดาษเงินกระดาษทอง เสื้อผ้ากระดาษ ส่วนวันเที่ยวลูกหลานจะขอพรจากผู้ใหญ่พร้อมรับอั่งเปา และทุกคนจะแต่งกายด้วยเสื้อผ้าใหม่สีแดง เนื่องจากเสื้อผ้าสีแดงนั้นสวยงามและที่แสดงถึงความเป็นสิริมงคล นอกจากนี้ในช่วงเทศกาลตรุษจีนในพื้นที่นี้ยังมีงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ โดยจัดงานในเวลากลางคืนของวันที่สาม (ชีวซา) และเวลากลางวันของวันที่สี่ (ชีวสี่) นับจากวันตรุษจีนของทุกปีเพื่อความเป็นสิริมงคลและเพื่อแสดงความกตัญญูและการแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่นี้ได้กลายเป็นประเพณีประจำปีของจังหวัดนครสวรรค์ในปัจจุบันด้วย

3.2.1 เทศกาลเซ็งเม้ง จากการลงพื้นที่พบว่า คนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพยังจัดพิธีไหว้บรรพบุรุษตามประเพณีจีนในวันที่ 5 เดือนเมษายนของทุกปีตามปฏิทินจันทรคติจีน เพื่อระลึกถึงบุญคุณที่บรรพบุรุษได้ทำไว้แก่ลูกหลาน อีกทั้งยังแสดงให้เห็นว่าลูกหลานมีการเคารพนับถือวิญญาณของบรรพบุรุษและเพื่อแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ โดยนำอาหารที่บรรพบุรุษชอบมาเป็นเครื่องเซ็งไหว้

3.2.3 เทศกาลทิ้งกระจาด (ซีโกว) จากการลงพื้นที่พบว่าคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพยังสืบทอดและปฏิบัติเทศกาลทิ้งกระจาดอยู่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน งานทิ้งกระจาดจัดขึ้นในเดือน 7 ตามปฏิทินจันทรคติของจีน ในการประกอบพิธีกรรมจะมีกรรมการเป็นผู้จัดพิธีไหว้ที่ศาลเจ้าด้วยเครื่องเช่น ไหว้ ผลไม้ ดอกไม้ และขนมเทียน เป็นต้น เทศกาลการทิ้งกระจาดจะประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือ การทำบุญอุทิศให้ดวงวิญญาณในศาลเจ้าด้วยเครื่องเช่น ไหว้ต่าง ๆ และแจกส่งของต่าง ๆ ทั้งสิ่งของอุปโภคบริโภคให้กับประชาชนที่ยากไร้

3.2.4 เทศกาลกินเจ เทศกาลกินเจถือเป็นเทศกาลที่มีความสำคัญสำหรับคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพโดยจะจัดขึ้นในเมื่อวันที่ 1 ถึง วันที่ 9 เดือน 9 ตามปฏิทินจันทรคติจีน เทศกาลกินเจจึงจัดพิธีเป็น 9 วัน 9 คีน คนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ถือว่าการกินผักมีประโยชน์ต่อสุขภาพมากกว่าเนื้อสัตว์ พวกเขาจึงจัดเทศกาลกินเจกินเพื่อสุขภาพ กินด้วยจิตเมตตา และกินเพื่อวันกรรม ในช่วงเทศกาลทั้ง 9 วัน 9 คีน จะเปิดโรงทานให้คนเข้ามารับประทานอาหารฟรี และแต่ละวันจะมีพิธีต่าง ๆ เพื่อความเป็นสิริมงคล ส่วน พ.ศ. 2563 เนื่องจากเกิดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) คณะกรรมการผู้จัดงานได้ร่วมมือกับบริษัท Grap จัดอาหารมงคลไปส่งตามบ้านเพื่อเสริมสิริมงคล โชคลาภ ความมั่งคั่งร่ำรวย และเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนและป้องกันการแพร่ระบาดของ COVID-19 ตามมาตรการทางสังคม

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 12
 "Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ พบว่า ปัจจุบัน ถึงแม้ว่าคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพมีการผสมกลมกลืนเข้ากับวัฒนธรรมประเพณีในสังคมไทย แต่พวกเขาก็ยังรักษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบดั้งเดิมและได้มีการสืบทอดวิถีชีวิตแบบจีนทั้งด้านที่อยู่อาศัย อาหารการกิน ภาษากาย การแต่งกาย การนับถือศาสนา ความกตัญญูต่อพ่อแม่ การให้เคารพครูอาจารย์ การไหว้เจ้า การไหว้บรรพบุรุษ และประเพณีจีนต่าง ๆ ให้แก่ลูกหลานของพวกเขาซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชนาภา เมธีเกรียงไกร (2559) เรื่องกระบวนการสืบทอดประเพณีทางสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีน ชุมชนตลาดบ้านใหม่จังหวัดฉะเชิงเทราพบว่า คนไทยเชื้อสายจีนชุมชนตลาด บ้านใหม่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ส่วนใหญ่ยังคงปฏิบัติตามประเพณีของบรรพบุรุษชาวจีนอยู่ ได้แก่ เทศกาลตรุษจีน เทศกาลไหว้พระจันทร์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม คนไทยเชื้อสายจีนแต่ละรุ่นจะมีวิถีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน และพวกเขาจะปรับตัวไปตามความเปลี่ยนแปลงของสังคมจนเกิดการผสมกลมกลืนกับสังคมไทย สำหรับวิถีการสืบทอดวิถีชีวิตแบบจีนของคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ในปัจจุบันมีการกระทำหลายแบบ มีทั้งแบบทางตรงและทางอ้อมโดยพยายามสอนให้ลูกหลานปฏิบัติด้วยตนเอง อย่างไรก็ตาม ชุมชนตลาดบ้านใหม่ถือเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งทางด้านวัฒนธรรมและความเป็นชาติพันธุ์จีน โดยมีศาสนสถานจีนเป็นสถานที่หลักในการสืบทอดและส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีจีน

ถึงแม้ว่าคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพจะยังคงสืบทอดวิถีชีวิตจากบรรพบุรุษของตนมาตลอด แต่พวกเขาก็ได้มีการปรับตัวตามสภาพสังคมไทย เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมไทยได้ด้วยดี เช่น การใช้ภาษาไทยสื่อสารกับคนทั่วไป นอกจากนี้ขนบธรรมเนียมประเพณีจีนบางก็ได้ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพสังคมไทย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Wangtakwadeen, N., & Caijun, L. (2560) เรื่อง การใช้ภาษาสำหรับคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่กำลังศึกษาอยู่ระดับมัธยมศึกษาในเขตเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงราย พบว่า ภาษาที่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานกลุ่มนี้ใช้มากที่สุดคือ ภาษาไทย ลงมาคือภาษาจีน และในสถานการณ์ที่แตกต่างกันภาษาที่ใช้ก็ย่อมมีความแตกต่างกัน อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภัทรภร สุวรรณจินดา (2560) เรื่อง การปรับตัวทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน: กรณีศึกษาคนไทยเชื้อสายจีน ย่านเยาวราช พบว่า คนไทยเชื้อสายจีนมีเทศกาลที่สำคัญให้ปฏิบัติหลายเทศกาล แต่ด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้ทัศนคติ ค่านิยม วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนถูกกลืนกลายไปกับสังคมและวัฒนธรรมแบบไทย ส่งผลให้เทศกาลบางอย่างได้เสื่อมสลายลงไป ถึงแม้คนไทยเชื้อสายจีนจะยังคงยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีแบบจีนอยู่แต่ก็ได้มีการปรับตัวตามสภาพสังคมไทยและมีการผสมผสานกลมกลืนกับวัฒนธรรมไทยด้านต่าง ๆ ได้อย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- ชนาภา เมธีเกรียงไกร.(2559).กระบวนการสืบทอดประเพณีทางสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีน ชุมชนตลาดบ้านใหม่ จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พรพรรณ จันทโรนานนท์. (2556). ปากน้ำเมืองท่าโบราณ : ความเชื่อและวิถีชีวิตของชาวจีน. มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ,สมุทรปราการ.
- ภัทรภร สุวรรณจินดา.(2560). การปรับตัวทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน: กรณีศึกษาคนไทยเชื้อสายจีนย่านเยาวราช.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคมสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 12
"Global Goals, Local Actions: Looking Back and Moving Forward 2021"

หอวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์: สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ (ม.ป.ป.). **ชุมชน
ชาวจีนปากน้ำโพ และประเพณีตรุษจีน จังหวัดนครสวรรค์**. ค้นคืนเมื่อ ตุลาคม 30, 2563, จาก
<http://nswlist.com/artculture/vdo-nsw-chiness.html>.

Wangtakwadeen, N., & Caijun, L. (2017) “**清莱经济特区云南籍华裔中学生语言使用及语言态度调查报告**” ใน Panyapiwat Journal. หน้า 177 – 193. ค้นคืน
เมื่อ ธันวาคม 1, 2563, จาก [https://www.tci-](https://www.tci-thaijo.org/index.php/pimjournal/article/view/107331)
[thaijo.org/index.php/pimjournal/article/view/107331](https://www.tci-thaijo.org/index.php/pimjournal/article/view/107331)

ZHANG WEN.(2560). **วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงราย**.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ชัยกิจ ศักดิ์บูรณาเพชร(ผู้ให้สัมภาษณ์), Li Man (ผู้สัมภาษณ์)ที่ตำบลปากน้ำโพ, วันที่ 3 พฤษภาคม 2563

ชายดี (ผู้ให้สัมภาษณ์), Li Man (ผู้สัมภาษณ์)ที่ตำบลปากน้ำโพ, วันที่ 13 ตุลาคม 2563

มันตกานต์ ลออญานธร (ผู้ให้สัมภาษณ์), Li Man (ผู้สัมภาษณ์) ที่ตำบลปากน้ำโพ, วันที่ 2 พฤษภาคม 2563

รุ่งชัย พุทธเจริญลาภ(ผู้ให้สัมภาษณ์), Li Man (ผู้สัมภาษณ์)ที่ตำบลปากน้ำโพ, วันที่ 18 เมษายน 2563